

AMERIKANSUOMALAISET METSÄSTÄJINÄ MICHIGANISSA, WISCONSINISSA JA MINNESOTASSA

ILJA KOIVISTO

Suomalaisten joukkosiirtolaisuus Amerikkaan käynnistyi 1860-luvun puolivälissä, kun ensimmäiset siirtolaiset saapuivat Minneapoliksen ympäristöön keskisessä Minnesotassa ja Kuparisaaren kaivosalueelle Michiganin Yläniemimaalla. Pian suomalaiset levittyivät muihinkin Michiganin, Wisconsinin ja Minnesotan pohjoisosien rauta- ja kuparikaivoksiin. Kaivosalueesta ja sitä ympäröivästä maaseudusta muodostui Yhdysvaltain laajin ja yhtenäisin suomalaisasutus, missä myös suomalaiset erityispiirteet ovat näkyvimmin esillä paikalliskulttuurissa ja kielessä. Syntyi kyliä ja kaupunginosia, joissa palvelua sai suomeksi niin kaupoissa, postissa kuin kirkossa aina 1950–1960-luvulle saakka. Puhuttiin myös fengliskaa, englannin ja suomen

sekoitusta, jossa metsästäjä on hunttari ja turkispyytäjä trappäri. Michiganin, Wisconsinin ja Minnesotan pohjoisosissa on piirikuntia, joiden asukkaista jopa 40 prosentilla on suomalaiset sukujuuret. Yläjärven rantamilla suomalaisasutus jatkuu yhtenäisenä Minnesotasta pohjoiseen Kanadan Thunder Bayn alueelle saakka, mutta tässä yhteydessä rajaan Kanadan käsittelyn ulkopuolelle ja keskityn tarkastelemaan Michiganin, Wisconsinin ja Minnesotan suomalaisten metsästyshistoriaa ja -kulttuuria.

Karuhko luonnonympäristö, elinkeinot ja asutushistoria ovat hyvin samankaltaisia kaikkialla kolmen osavaltion suomalaisalueista. Merkittävimmän poikkeuksen tästä tekee Minneapoliksen ympäristö, joka on hedelmällistä

MICHIGAN, WISCONSIN, MINNESOTA JA SUOMI

Michiganin, Wisconsinin ja Minnesotan osavaltiot sijaitsevat suurin piirtein Keski-Euroopan korkeudella. Pohjoisessa ne rajautuvat Yläjärveen (Lake Superior), joka on samalla leveyspiirillä Pariisin kanssa. Osavaltioiden eteläosat ovat Välimeren pohjoisrannikon tasalla. Kesät ovat aavistuksen kuumempia kuin Suomessa, mutta talvet ovat kuitenkin yhtä ankarat johtuen mannerilmastosta.

Michigan

- pinta-ala 250 941 km²
- vesistöjä 41 %
- asukkaita 10 077 000
- 68 asukasta/km²

Wisconsin

- pinta-ala 169 790 km²
- vesistöjä 17 %
- asukkaita 5 893 000
- 41 asukasta/km²

Minnesota

- pinta-ala 225 365 km²
- vesistöjä 8 %
- asukkaita 5 706 000
- 27 asukasta/km²

Suomi

- pinta-ala 338 432 km²
- vesistöjä 10 %
- asukkaita 5 536 000
- 18 asukasta/km²

maanviljelysseutua. Etenkin kaupungin länsi- ja luoteispuolelle muodostui jo varhain suomalaisia viljely-yhteisöjä, joiden asutushistoriasta on säilynyt poikkeuksellisen paljon metsästyksen liittyviä kuvauksia. Aluksi yhteydet Michiganin kuparialueelle olivat tiiviit, mutta ajan myötä Keski-Minnesotan suomalaisyhteisöt jäivät eristykseen, eikä asujaimisto ole nykyisin niin leimallisen suomalaista kuin pohjoisen kaivos- ja metsäalueilla. Myös eteläisen Michiga-

nin rehevämmällä Alaniemimaalla on ollut muutamia suomalaiskyliä, mutta niiden yhteydessä en ole tavannut juuri metsästyksen liittyvää lähdeaineistoa.

Hunttarien jäljillä

Metsästyksen varhaishistorian (n. 1865–1930) osalta tärkeimmät lähteet ovat kunkin osavaltion suomalaisten

Yläjärven kaivosalueelle alkoi syntyä suomalaiskyliä kuten Toivola, Oulu ja Finland. Kuvassa taustalla Andrew Laurin asunto ja Oulun postitoimisto Pohjois-Wisconsinissa. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

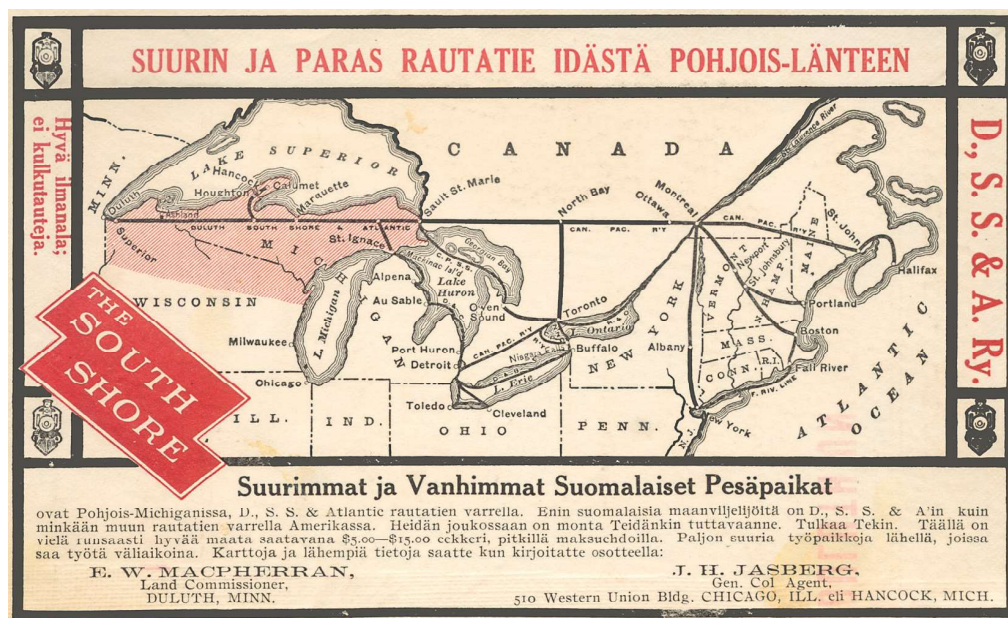
*Kaivoksien pimeydessä
monet suomalaiset haavei-
livat omasta maatilasta. He
olivat oivia kohteita kaivos-
kaupungeissa kierteleville
maakeinottelijoille. Väritetty
valokuva rautakaivoksesta
Ironwoodista Michiganista
vuodelta 1910.
Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.*

historiaa esittelevät yleisesitykset: Hans R. Wasastjernan *Minnesotan suomalaisten historia* (1957), Armas K. E. Holmion *Michiganin suomalaisten historia* (1967), John Ilmari Kolehmainen ja George W. Hillin *Haven in the Woods: the Story of the Finns in Wisconsin* (1965, ensipainos 1951) sekä Salomon Ilmosen varhainen sarja *Amerikan suomalaisten historiaa I–III* (1919, 1923 ja 1916). Lisäaineistona käytän henkilökohtaisia muistelmia ja harrastajahistorioitsijoiden kirjoittamia kyläkohtaisia paikallishistorioita. Artikkelia varten olen käynyt läpi teoksien metsästyksen liittyvät kuvaukset. Useiden kuvausten alkuperäislähteille on hankala päästä. Tämä pätee varsinkin Ilmosen osalta, joka on kirjannut ylös haastattelemiensa ja tapaamiensa amerikan-suomalaisten tarinoita eikä aina anna tarkkoja lähdeviitteitä. Johtuen varhaisen aineiston luonteesta olen päätenyt käyttämään esityksessäni runsaasti suoria lainauksia metsästystapahtumien kuvauksista. Kuvaukset ovat jo alkupe-

räisissä julkaisuissaan toisen käden tietoa, eikä referointi tekisi tarinoille oikeutta vaan etäännyttäisi lukijan vieläkin kauemmaksi ensimmäisten uudisasukkaiden kokemuk-
sista.

Myöhemmän metsästyshistorian osalta tukeudun vahvemmin omaan kenttätutkimukseeni ja tekemiini haastatteluihin. Vuosina 2009–2010 asuin Yhdysvalloissa Ohion osavaltiossa ja keräsin amerikansuomalaista metsästysperinnettä Suomen Metsästysmuseolle. Joulukuussa 2009 ja maaliskuussa 2010 kiersin Michiganin ja Wisconsinin suomalaisalueilla haastattelemassa suomalaiset sukujuuret omaavia metsästäjiä sekä vierailin Michiganin valtionyliopiston arkistossa Lansingissa, Finnish American Heritage Centerin arkistossa Hanckokissa ja Beaumier Heritage Centerin arkistossa Marquettessa. Haastattelujen lisäksi keräsin myös metsästysvalokuvia museon kokoelmiin. Kenttätöissäni sain korvaamatonta apua Finnish

Rautatieyhtiöt saivat Yhdysvaltain hallitukselta laajoja maa-alueita ratojen ympäriltä. Radan valmisteuttua yhtiöt myivät ylimääräisen maan uudisasukkaille. Duluth, South Shore & Atlantic Railway-yhtiön mainos. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

American Heritage Centerin silloiselta johtajalta Jim Kurtilta, Northern Michigan Universityn sosiologian professori Michael Loukiselta ja hoitotyön professori Elmer Moisiolta sekä maanviljelijä Jim Palmquistilta Wisconsinista. Myöhemmin koostin kerätystä aineistosta näyttelyn Suomen Metsästmuseoon vuonna 2012 ja englanninkielisen version FinnFest USA 2013 -tapahtumaan Michiganin Houghtonissa. Tämä artikkeli pohjautuu osittain näyttelyn teksteihin.

Kenttätöiden aikana tein kaikkiaan 18 haastattelua, joissa haastattelin 35 henkilöä. Lisäksi University Wisconsin-Madisonin opiskelija Zachary Hagar teki vuonna 2010 projektia varten kolme haastattelua Wisconsinissa osana suomen kielen opintojaan. Kaksi haastateltavaa oli yhteisiä, joten kaikkiaan haasteltiin 36 eri henkilöä. Vanhimmat haastateltavat olivat syntyneet 1915–1916 ja heidän avullaan pääsin käsiksi aina 1930-luvulle sijoittuviin muistoihin; ai-

kaan, jolloin ammattimainen sudenmetsästyskin oli vielä mahdollista. Haastattelut osoittautuivat korvaamattomaksi tavaksi tavoittaa metsästyskokemuksia ja hahmottaa metsästyksen muutosta 1930-luvulta nykypäivään, sillä kirjalliset kuvaukset metsästyksestä painottuvat amerikan-suomalaisessa historiankirjoituksessa varhaisimpiin aikoihin ja vähenevät nykyaikaa kohti tultaessa sitä mukaa kuin metsästyksen merkitys osana tulonhankintaa vähenee ja jahti muuttuu toimeentulosta vapaa-ajaksi.

Metsästyksen myöhemmästä merkityksestä löytyy joi-takin tutkimuksia. Kentuckyn valtion yliopiston apulaisprofessori Tim Frandy on tutkinut asekalteuuria ja salametsästystä pohjoisessa Keskilännessä. Michael Loukinen on puolestaan kartoittanut alueen metsä- ja pyyntielinkeinojen merkitystä ja historiaa etnografisissa elokuviissaan kuten Good Man in the Woods. Molemmilla tutkijoilla on suomalaiset sukujuuret ja olen tässä työssä lainannut hei-

dän kirjoituksiaan myös siksi, että he kuvaavat niissä omia kokemuksiaan artikkelin kohdealueella varttuneina amerikansuomalaisina metsästäjinä.

Metsästys uudistilan taloudessa

1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä kaivokset, malmin satamat, hakkuutyömaat ja Yläjärven kalavedet tarjosivat työtä kouluttamattomille ja kielitaidottomille maahanmuuttajille niin Michiganin, Wisconsinin kuin Minnesotan-

kin pohjoisosissa. Kaivostyö oli kuitenkin vaarallista, ja työt satamissa, hakkuilla ja vesillä puolestaan kausittaisia ja rasakaita. Suurin osa suomalaissiirtolaisista oli kotoisin maaseudulta. Näistä syistä moni suomalainen tulokas haaveili omasta asutustilasta eli ”homseetista” (homestead). Heidän määränpääkseen tuli 1860- ja 1870-luvuilla Minneapoliksen ympäristö Minnesotassa, missä ilmaista homestead-maata oli vielä tarjolla hyvällä maanviljelysalueella. Syntyi sellaisia suomalaisasutuksia, kuten Franklin, Holmes City ja Kokato. Maan saamisen ehtona oli, että määrääjän kuluessa

1800-luvun varhaisilla metsätyömailla työskennelleiden amerikansuomalaisten ”lumperjakkien” eli tukkijätkien metsästyksestä ei ole jäänyt juuri todistusaineistoa. Tuntemattomat suomalaiset metsätyömiehet poseeraavat nimettömän kämpän edustalla todennäköisesti 1900-luvun alussa. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.